

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЬКИХ ПАРКІВ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ПРІОРИТЕТНІ ЗМІНИ

Державна Установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

Анотація. У статті проведено аналіз сучасного стану фінансового забезпечення зелених насаджень загального користування по регіонах України, та зазначено основні проблеми фінансування у даній сфері. Запропоновано вдосконалити організаційний устрій міських парків у зв'язку з COVID-19, що потребує розширення фінансових можливостей парків.

Ключові слова: фінансування парків; організація парків; утримання зелених насаджень.

ANALYSIS OF FINANCIAL SUPPORT OF CITY PARKS IN UKRAINE AND THEIR PRIORITY CHANGES

Abstract. The article analyzes the current state of financial support of public green spaces in the regions of Ukraine, and identifies the main problems of funding in this area. It is proposed to improve the organizational structure of city parks in connection with COVID-19, which requires expanding the financial capacity of parks.

Key words: financing of parks; organization of parks; maintenance of green plantings.

Прихід пандемії COVID-19 в останні роки змінив функціонування багатьох сфер. Нових змін і вимог зазнала також сфера міських парків. Про зміни у відношенні до міського природного середовища зазначають експерти паркової індустрії з Великобританії, Швейцарії та інших країн [1]. Відзначається підвищення інтересу до міських парків серед жителів, та відповідно постає питання до підвищення доступності парків та безпечного перебування на їх території. Підкреслюється важливість локальних скверів, та підвищення відповідальності місцевих органів влади у сфері благоустрою парків. Водночас, експерти зазначили перспективи підвищення фінансування парків у найближчому майбутньому, як стратегічно важливих об'єктів для здоров'я людей. Що стосується України, актуальним є розглянути нинішній стан фінансового забезпечення паркової сфери. Аналіз фінансового забезпечення парків проведемо за даними про зелені насадження загального користування, які взято зі звітності про стан зеленого господарства впродовж 2014 – 2019 рр., Міністерства розвитку громад та територій України. До насаджень загального користування відносяться: парки культури та відпочинку, парки міські, районні, сади житлових районів при житлових будинках, сквери, набережні та бульвари, гідропарки, лугопарки, лісопарки, та інші об'єкти благоустрою. З більш детальним аналізом організаційно-економічного забезпечення можна ознайомитись у статті автора [2]. Облік витрат на утримання зелених насаджень загального призначення представлено у таблиці 1:

Таблиця 1

Облік витрат на утримання зелених насаджень загального призначення у 2019 році по областях

Адміністративно-територіальний поділ	Витрати на утримання зелених насаджень загального користування, тис.грн.					
	всього	у тому числі:				
		матеріальні витрати, (%)	витрати на оплату праці, (%)	відрахування на соціальні заходи, (%)	амортизація, (%)	інші операційні витрати, (%)
1	2	3	4	5	6	7
Вінницька	32431,378	35%	42%	8%	3%	11%
Волинська	5744,6	28%	47%	10%	1%	14%
Дніпропетровська	129771,37	14%	27%	8%	3%	48%
Донецька	157782,524	16%	52%	11%	1%	19%
Житомирська	21974,8	27%	51%	13%	3%	6%

Продовження таблиці 1

Закарпатська	28888,4	55%	26%	17%	1%	1%
Запорізька	92410,55	22%	53%	11%	4%	9%
Івано-Франківська	26559	25%	53%	11%	2%	9%
Київська	14530,32	18%	46%	21%	8%	8%
Кіровоградська	34939,4	37%	45%	9%	2%	7%
Луганська	8445,1	39%	38%	8%	2%	13%
Львівська	52141,5	16%	42%	12%	4%	26%
Миколаївська	32321,95	23%	51%	17%	1%	7%
Одеська	74965,8	9%	74%	15%	0%	2%
Полтавська	25564	20%	50%	11%	3%	15%
Рівненська	30077,68	17%	58%	12%	7%	7%
Сумська	28843,2	49%	14%	12%	17%	8%
Тернопільська	7521,922	33%	52%	5%	3%	6%
Харківська	223701,63	26%	36%	8%	8%	22%
Херсонська	26100	41%	46%	7%	0%	5%
Хмельницька	37101,74	19%	57%	13%	7%	4%
Черкаська	23866,5	54%	32%	7%	0%	7%
Чернівецька	9948,4	30%	55%	14%	0%	0%
Чернігівська	22786,1	26%	39%	7%	3%	25%
м.Київ	0	0	0	0	0	0
Всього по Україні	1148417,864	24%	44%	10%	4%	18%

Джерело: складено автором на основі: [3, 4, 5, 6, 7, 8]

Як бачимо з таблиці 1, станом на 2019 рік більшість видатків на утримання зелених насаджень, окрім Дніпропетровської, Закарпатської, Луганської, Сумської та Черкаської областей, ідуть на оплату праці. На другому місці ідуть матеріальні витрати – інфраструктурне забезпечення та заходи щодо підтримки зелених зон. Лише у Київській та Одеській областях, видатки на матеріальне забезпечення стоять на третьому місці – після соціальних заходів. Причому в Одеській області ситуація з розподілом фінансового забезпечення виглядає найгірше. Витрати на оплату праці складають 74% від загального фінансування утримання зелених насаджень, далі ідуть відрахування на соціальні заходи – 15%, і матеріальне забезпечення складає лише 9% [2].

Аналіз фінансового стану зеленого господарства в Україні, показав недостатнє фінансування даної сфери, та потребує перегляду фінансових видатків з перспективою впровадження актуальних змін. У статті журналу Parks & Recreation «Тенденції 2021 року» проведено аналіз впливу пандемії COVID-19 на тенденції у парках та зонах відпочинку [9]. Згідно аналізу, фінансування парків необхідно проводити з перспективою впровадження наступних тенденцій:

1. Розвиток парків як елементів суспільного простору;
2. Поєднання парків зеленими коридорами (бульвари, річки) в екологічний каркас міста, та створення цілісної природної мережі;
3. Пріоритет до створення малих парків в кожному районі міста [10];
4. Смарт-технології у парках. Використання геоінформаційних систем, сенсорних мереж та інших технологій для оцінки параметрів середовища парку менеджерами, та отримання потрібної інформації відвідувачами.
5. Приурочення парків до природних водних об'єктів. Водні екосистеми здатні значно збагатити біологічне різноманіття парку, покращити його рекреаційні та мікрокліматичні функції.
6. Створення парків на покинутих промислових територіях міст – заводах, фабриках, залізничних станціях та ін. [11].
7. Зонування територій парків та розгалуження потоку відвідувачів.

Загалом можна сказати, що розвиток міських парків залежить від усвідомлення цінності їх природного капіталу, та потребує комплексного підходу. Тому з метою комплексного розвитку природних ресурсів міських парків варто ознайомитись з тематикою капіталізації природно-ресурсного потенціалу у роботах Буркинський Б.В. [12], та Шевченко Г. М. і Петрушенко М. М. [13].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Руководители парков со всего мира рассказали о том, как коронавирус изменил индустрию. URL: <https://teleprogramma.pro/hb/health/1359758-rukovoditeli-parkov-so-vsego-mira-rasskazali-o-tom-kak-koronavirus-izmenil-u3511/>
2. Вернігорова Н. В. Аналіз організаційно-економічного забезпечення міських парків в Україні. *Науковий вісник МДУ. Серія «Економіка»*, том 8, №2, 2021, с. 90 – 100.
3. Звітність "Зелене господарство" за 2014 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2014-rik/> (дата звернення: 02.04.2021)
4. Звітність "Зелене господарство" за 2015 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2015-rik/> (дата звернення: 02.04.2021)
5. Звітність "Зелене господарство" за 2016 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2016-rik/> (дата звернення: 02.04.2021)
6. Звітність "Зелене господарство" за 2017 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2017-rik/> (дата звернення: 02.04.2021)
7. Звітність "Зелене господарство" за 2018 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2018-rik/> (дата звернення: 02.04.2021)
8. Звітність "Зелене господарство" за 2019 рік. Міністерство розвитку громад та територій України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/terretory/stan-sferi-zelenogo-gospodarstva-za-2019/> (дата звернення: 02.04.2021)
9. Richard J. Dolesh. Top trends in Parks and Recreation in 2021. *Parks & Recreation*. January 2021. P. 34 – 39.
10. Parks & Recreation. NRPA National Recreation and Park Association. URL: <https://www.nrpa.org/parks-recreation-magazine/2019/november/nrpa-park-metrics-replaces-outdated-nrpa-areas-and-facilities-standards/>
11. Главное место в городе. Какими должны быть городские парки? 34 TRAVEL. <https://34travel.me/post/urban-parks>
12. Буркинський Б. В., Горячук В. Ф. Капіталізація економіки регіонів України: монографія. Одеса: ШПРЕЕД НАНУ, 2014. 274 с.
13. Шевченко Г.М., Петрушенко М.М. Ринковий природно-рекреаційний потенціал території. *Екологічний менеджмент у загальній системі управління*: зб. тез доп. Восьмої щорічної Всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 22-23 квітня 2008 року. Суми, 2008. С.164-167.

Вернігорова Наталія Валеріївна – аспірантка третього року навчання, інженер I-ї категорії, Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Одеса, e-mail: natalivern93@gmail.com

Vernihorova Nataliia V. – postgraduate student of the third year of study, engineer of the 1st, State Organization “Institute of market and Economic&ecological researches of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Odessa, e-mail: natalivern93@gmail.com